

OSLO TINGRETT

DOM

Avsagt: 26.09.2008

Saksnr: 08-000979PRI-OTIR/07

Dommer:
Tingrettsdommer Erling Agder

Meddommere:
Silje Hem
Aslak FUSDahl

Saken gjelder: Privat straffesak

Øystein Stray Spetalen

Advokat Cato Schiøtz

mot

AS Dagbladet
Anne Aasheim
Roy Wahlstrøm
Tore Bergsaker

Advokat Frode Elgesem
Advokat Frode Elgesem
Advokat Frode Elgesem
Advokat Frode Elgesem

DOM

Saken gjelder krav om idømmelse av straff og oppreisning i privat straffesak.

Stevning datert 28. desember 2007 kom inn til Oslo tingrett 3. januar d.å. Tilsvaret kom rettidig inn til retten 11. februar d.å. Saksforberedende møte ble avholdt 21. april og hovedforhandling ble avholdt 17. – 19. september. Partene møtte med sine prosessfullmektiger og partene avga forklaring. For Dagbladet AS møtte ansvarlig redaktør Anne Aasheim med fullmakt fra styrets formann. Det ble avhørt åtte vitner hvorav ett vitne ble avhørt over telefon.

Sakens bakgrunn

Tirsdag 31. juli 2007

Saksøkeren har forklart at han tirsdag 31. juli 2007 om kvelden ca. kl 23:15 gikk inn på Odeon restaurant i følge med noen venner. Her fikk han øye på sin tidligere venn Christian Eidem som satt eller stod ved et bord sammen med noen venner og bekjente. Disse var Petter Myhre, Espen "Sjampo" Knutsen og John Giæver. Etter det retten forstår hadde det bygget seg opp et konfliktfylt forhold mellom de tidligere vennene, Spetalen og Eidem. Stray Spetalen har videre forklart at han gikk bort til Eidems bord og grep etter hånden/armen hans, og fikk tak i denne. Ved denne bevegelsen skvatt ølglasset som Eidem holdt i hånden og knustes mot bordet eller på gulvet. Spetalen rygget tilbake fra bordet og stod stille en liten stund før han på nytt tok et skritt i retning av Eidems bord. Han uttalte ordene "you are bad" henvendt til Eidem. Han ble da stanset av John Giæver ved at denne tok tak i ham ved brystregionen. Spetalen gikk deretter videre inn i lokalet der hans følge hadde funnet et bord. Her ble han til han forlot restauranten ved to – tiden. I følge Spetalen ble det ikke noe mer snakk om den episoden som hadde funnet sted ved Eidems bord.

Onsdag 1. august

De saksøkte journalistene, Tore Bergsaker og Roy Wahlstrøm, har sammen med kveldsredaktør Frode Hansen forklart at Dagbladet ble tipset om at det hadde vært et basketak på Odeon kvelden i forveien, og at Stray Spetalen var involvert. Tipset kom inn ved 22 – tiden onsdag 1. august. I følge Bergsaker hadde tipset kommet inn til kveldsredaktøren som hadde uttalt at dette må vi ta med én gang. Det var Bergsaker og Wahlstrøm som ble satt på oppgaven. Begge startet med å ringe til flere i idrettsmiljøet rundt Vålerenga. Den første personen de snakket med var en såkalt annenhåndskilde – altså en som selv ikke hadde vært til stede, men som hadde fått historien fortalt. Etter hvert fikk de kontakt med noen som hadde vært til stede – i alt tre personer, de såkalte primærkildene. Ingen av disse fire har ønsket å stå frem, og de er således forblitt anonyme under henvisning til kildevernet. Journalistene har forklart at de nå hadde i alt fire personer

som hadde informasjon som de følte de kunne bruke. Det var således flere personer som i hovedtrekk hadde fortalt den samme historien, og journalistene vurderte vitnene som troverdige. Det var flere av kildene som sa at Spetalen hadde slått rundt seg ved det bordet Petter Myhre og Christian Eidem hadde sittet.

Tore Bergsaker ringte også til Stray Spetalen denne kvelden for å få hans kommentar til det som hadde skjedd. I denne samtalen skal Spetalen ha sagt at han ikke hadde noe uoppgjort med Christian Eidem. For øvrig ville Spetalen ikke kommentere hendelsen.

Etter samtalen med Bergsaker ringte Spetalen til Morten Pedersen som befant seg i Frankrike. Pedersen er journalist i Dagbladet og han og Spetalen er bekjent fra tidligere. Etter det retten har forstått bad Spetalen Pedersen om å undersøke hva Dagbladet ville skrive om episoden på Odeon. Pedersen tok en telefon til Dagbladet for å undersøke hva avisen ville skrive. I en ny telefonsamtale med Pedersen fikk Spetalen det inntrykk at det ville bli et lite oppslag uten navn og bilde.

Morten Pedersen har i sin forklaring bekreftet at det kan godt være slik at han overfor Spetalen ga uttrykk for at det ville bli en mindre sak. Pedersen har videre forklart at det hadde tikke inn en mengde sms'er på mobiltelefonen hans allerede på formiddagen hvor innholdet gjennomgående hadde vært: "Har du hørt at Øystein Stray Spetalen fløy på Christian Eidem?" Morten Pedersen ringte senere på dagen til sin venn Espen Knutsen som han visste hadde vært på Odeon kvelden i forveien for å høre hva som hadde passert. I følge Pedersen hadde Espen Knutsen forklart at Øystein hadde kommet bort til bordet "han hadde mista det", "var svart i øya" og "vi snakket om ham som pasienten." Etter det retten forstår er dette en slags sjargong i klubbmiljøet rundt Vålerenga som betyr at vedkommende hadde mistet kontroll.

Espen Knutsen har i sin forklaring fortalt at han så Øystein lene seg over bordet de satt ved og slo ølglasset ut av hånden på Christian. Øystein gikk deretter litt tilbake og skrek noen ord til Eidem: "you are bad". Det så ut som Øystein hadde beveget seg mot bordet igjen, men han ble stanset av Giæver. Espen Knutsen forklarte at han hadde blitt sjokkert over overskriften i Dagbladet torsdag 2. august fordi ordet amok var sterkt overdrevet. Oppslaget om at Spetalen hadde slått vilt rundt seg og hadde slått en ishockey spiller og/eller fotballtopper var ifølge Knutsen "rein løgn".

2. august

Det er denne dagen oppslaget som er gjenstand for nærværende sak står på trykk i Dagbladet. Over hele forsiden heter det: **KJENDISmilliardær AMOK på utested**. Det heter videre på forsiden: *Slo etter fotballtopper. Skadet kvinnelig gjest*. Og nederst til høyre på siden står det: *Med idrettstopper som sjokkerte vitner, skal den kjente finansmannen ha kastet seg over gjester og slått vilt rundt seg på utestedet Odeon i Oslo*.

Inne i avisen på side 4 og 5 møter man overskriften **Han slo vilt rundt seg**. I ingressen under står følgende: *Nylig avgåtte VIF-trener Petter Myhre, fotballrådgiver Christian Eidem og kompiser av de to koste seg på utestedet Odeon tirsdag kveld. Plutselig kastet en kjent finansmann seg over bordet og slo vilt rundt seg. Litt lenger ned i teksten heter det at Myhre og Eidem stod og snakket sammen og ante fred og ingen fare da milliardøren kastet seg over bordet slik at alt av glass veltet og føk rundt. Deretter skal han ha slått et ølglass ut av hånda på Eidem slik at det fór flere meter til værs før det traff en kvinne i hodet. Hun begynte å blø, men skal ikke ha blitt alvorlig skadet. Men finansmannen skal ikke ha gitt seg med det. Han skal også ha slått en tidligere ishockeyspiller i ansiktet.* Et anonymt vitne blir i artikkelen sitert på følgende utsagn som er fremhevet i teksten: *Jeg har aldri sett et så sykt blikk. Han så helt gal ut da han kastet seg over bordet.*

Petter Stordalen var i følget til Spetalen. Han har forklart at da han så oppslaget i avisen, var det ikke mulig å kjenne seg igjen. Det var et opptrinn på Odeon – men det var ikke alvorlig, og det var høyst ett eller to glass som gikk i gulvet. Han hadde denne dagen en telefonsamtale med Anne Aasheim og ga uttrykk for at oppslaget var ute av alle proporsjoner i forhold til det som hadde skjedd. Samtalen mellom Dagbladet og Stordalen resulterte i ny overskrift i Dagbladet

Torsdag 3. august

Overskriften over mesteparten av førstesiden denne dagen lyder

- ER INGEN VOLDSMANN

Petter Stordalen forsvarer Øystein Stray Spetalen

Teksten er ledsaget av bilder av Stray Spetalen og Stordalen. Inne i avisen er overskriften **Slår ring om Spetalen** med et stort bilde av Petter Stordalen. Under denne overskriften følger et intervju med Stordalen som retten ikke finner grunn til å gjengi.

I september klaget Stray Spetalen Dagbladet inn for Pressens faglige utvalg. Dagbladet fikk anledning til å gi to tilsvarende svar til utvalget før saken ble tatt opp til behandling. I det siste tilsvaret av 31. oktober avslutter Anne Aasheim slik:

Dagbladet har brukt mye ressurser for å sjekke ut det som skjedde på Odeon i august. Vi er, om mulig, enda tryggere på faktabeskrivelsene og vil hevde at våre beskrivelser er troverdige.

I sin uttalelse av 20. november konkluderer Pressens faglige utvalg med at Dagbladet hadde brutt god presseskikk.

Saksøkeren har i det vesentlige anført:

Som en oppsummering av bevisførselen må man konkludere med at Dagbladet har fremsatt usannheter om Stray Spetalen som er sterkt kritikkverdige. Dagbladet har måttet foreta full retrett på sentrale punkter. Dagbladet kan ikke skjule seg bak anonyme vitner. Det er

vanskelig å forstå at disse ikke skulle kunne avgi forklaring. Det må være ukomplisert å fortelle hva man har sett.

Det skal foretas en totalvurdering av de aktuelle reportasjer – de omstridte uttalelser skal sees i sammenheng. Det avgjørende er hvordan den enkelte avisleser oppfatter reportasjen som helhet. Det første oppslaget i Dagbladet forteller om et høydramatisk opptrinn på en restaurant. Stray Spetalen går berserk ved at han legemsfornærmet flere gjester og skadet en kvinnelig gjest. Det står ikke et sant ord på avisens første side i oppslaget 2. august, og karakteriseringen av Spetalens opptreden modifiseres ikke ved oppslaget neste dag. Her blir ordet voldsmann brukt, og Dagbladet går ikke tilbake på noe. Tvert imot – beskyldningene gjentas, og den eneste som påberopes for å nyansere bildet er en ”nær venn”. Avisen snakker ikke med noen av de vitnene som var til stede, og som uttalte seg helt annerledes, for eksempel til Nettavisen. Alle de åpne kildene tilbakeviser Dagbladets påstander.

Dessuten – etter at saken er brakt inn for Pressens faglige utvalg gjentar Dagbladet i begge sine tilsvær til utvalget påstandene i avisen.

Påstandene som er fremsatt er klart injurierende.

Når retten skal ta stilling til hva som skjedde på Odeon bør man ta utgangspunkt i Stray Spetalens egen forklaring. Denne har vært konsistent hele tiden og blir støttet opp av vitnene som var til stede. John Giæver trodde først det var et uhell – han opplevde Spetalen som klønete. Espen Knutsen karakteriserte førsteside oppslaget 2. august som ”rein løgn”, og mente det som hadde skjedd var en bagatellmessig episode. Han hadde telefonisk kontakt med journalist Morten Pedersen hvor han fortalte om det som hadde skjedd på Odeon, men han hadde en helt annen versjon enn den Pedersen gjenga i sin vitneforklaring. Petter Myhre brukte betegnelsen en ”hendelse” som han trodde var en ”fleip”. Petter Stordalen mente episoden var så bagatellmessig at han ikke en gang nevnte den for sin venninne som satt i restauranten. Innehaveren av Odeon mente det var en ”latterlig ikke-episode”. Erik Dahle hadde en noe annen versjon av episoden enn de fire ovennevnte vitnene.

Etter episoden forløp kvelden som normalt, og det var ingen nærmere oppfølgende samtaler.

Det klare utgangspunkt er at usanne beskyldninger er injurierende.

I Høyesteretts drøftelser i Tønsberg Blad – dommen (Rt. 2003 s. 928) finner man de sentrale elementene som skal vurderes av retten, og særlig avsnitt 44 i denne dommen går rett inn i kjernen av jusen. Disse elementene går igjen også i flere andre dommer avsagt av Høyesterett i de senere år.

Et helt sentral punkt er om saken er av allmenn interesse – det er dette moment som bærer usannheter. Denne saken har liten eller ingen allmenn interesse. Dersom man sammenlikner denne saken med alle dommer etter 2000, ser man at disse har et betydelig større element av allmenn interesse enn nærværende sak. En mulig maktkamp innen Vålerenga som var journalistenes arbeidshypotese, kunne vært av allmenn interesse, men denne hypotesen var feil.

Beskyldningene mot Stray Spetalen er svært grove. Det er beskyldninger om straffbare forhold, og de er slått opp med ”krigstyper”. Det er heller ikke tatt noe forbehold om beskyldningenes riktighet. At det ikke er brukt navn i oppslaget 2. august må karakteriseres som en skinnanonymisering. Dagbladets oppslag tvang Stray Spetalen til å gå ut å forsvare seg. Det var høyst påregnelig at det ville komme en identifikasjon av ham.

Oppslaget inneholder faktiske utsagn – ikke verdiutsagn. Ordet ”amok” ligger i grenselandet, men brukt sammen med det faktagrunnlaget beskrivelsen bygger på må uttrykket kunne gjøres til gjenstand for sannhetsbevis.

Øystein Stray Spetalen må anses som en offentlig person som må tåle rettfærdig kritikk som finansmann. Dersom han i det private hadde brutt regler fastsatt av viktige samfunnsmessige hensyn måtte han ha tålt oppslag om dette, jf. Tønsberg Blad – saken, men dette slår ikke til her.

De sterke beskyldningene skjerper kravene til aktsomhet. Her bygger Dagbladet kun på vitner som krever å være anonyme, og dette forsterker aktsomhetskravet ytterligere. Dagbladet velger å skrive reportasjen etter bare ca. to timers forarbeid, og da går det galt. I intervju med avisen samme kveld uttaler Stray Spetalen at han ikke kjenner igjen episoden som blir beskrevet. Dette skjerper aktsomhetskravet enda mer.

Hva som er sannhet er ikke så ofte svart – hvitt, som oftest er det gråsoner. I denne saken er imidlertid alt galt, jf. Espen Knutsens utsagn om ”rein løgn”, og oppslaget er gitt en unødig krenkende form.

Etter saksøkerens syn er injuriene så sterkt krenkende at det bør anvendes straff. Strafferammen etter straffeloven § 247 er fengsel i tre år, men det vil ikke bli nedlagt påstand om fengselsreaksjon. Ved den nærmere vurdering av hvilken bøtStraff som er adekvat for ansvarlig redaktør Anne Aasheim må grovheten i oppslaget, skyldgraden og gjentakelsesmomentet være sentrale elementer. Oppslaget er grovt krenkende, i skjerpende retning kommer det også at hun fastholder de usanne påstandene overfor Pressens faglige utvalg (PFU) i begge tilsvarene til Dagbladet. Det må også telle inn at Dagbladet stadig får fellende uttalelser i PFU. Etter saksøkerens syn bør en bot på kr 100 000 være passende for

Anne Aasheim. Når det gjelder Roy Wahlstrøm og Tore Bergsaker kan man ta høyde for at disse er blitt lurt. Saksøkeren vil derfor foreslå kr 50 000 i bot for hver av disse.

Når det gjelder oppreisningens størrelse peker saksøkeren på den såkalte "Se og Hør – dommen" i Rt. 2007 s. 687. Her jekker Høyesterett opp erstatningen i en sak som er vesentlig mindre alvorlig enn nærværende. Når det gjelder oppreisningen i Baneheia – saken som ble endelig pådømt i Agder lagmannsrett (der TV2 var saksøkt) må man ta i betraktning at Fædrelandsvennen ble frikjent (3 – 2) i Høyesterett på omtrent samme faktagrunnlag. Dette betyr at injurien TV2 ble domfelt for var marginal. Ved utmålingen av oppreisningen i denne saken må det legges vekt på grovheten av det injurierende oppslag, skadevirkningen for Stray Spetalen, skyldgrad, "krigstyper", gjentakelsen av fremsatte påstander, spekulasjon i kjendiser som selger avisen og den preventive effekt, sammenholdt med at Dagbladet er "PFU-versting".

Saksøkeren har nedlagt slik **påstand**:

1. Anne Aasheim dømmes for overtredelse av straffeloven § 431 jf. §247 til en bot stor kr 100 000
2. Roy Wahlstrøm dømmes for overtredelse av straffeloven § 247 til en bot stor kr 50 000.
3. Tore Bergsaker dømmes for overtredelse av straffeloven § 247 til en bot stor kr 50 000.
4. Dagbladet AS dømmes til å betale Øystein Stray Spetalen en oppreisning utmålt etter rettens skjønn begrenset oppad til kr. 800 000.
5. Anne Aasheim dømmes til å betale oppreisning etter rettens skjønn begrenset oppad til kr 100 000.
6. Roy Wahlstrøm dømmes til å betale oppreisning etter rettens skjønn begrenset oppad til kr 75 000.
7. Tore Bergsaker dømmes til å betale oppreisning etter rettens skjønn begrenset oppad til kr 75 000.
8. Dagbladet AS, Anne Aasheim, Roy Wahlstrøm og Tore Bergsaker idømmes sakens omkostninger med tillegg av lovens forsinkelsesrente fra forfall til betaling skjer.

Saksøkte har i det vesentlige anført:

Saken gjelder krav om straff og oppreisningserstatning for Dagbladets dekning av Stray Spetalens angrep på Christian Eidem på Odeon 31. juli 2007.

Ett spørsmål er om Dagbladets reportasje var dekkende for det som skjedde denne kvelden.

Et annet spørsmål er, og dette er etter de saksøktes syn Stray Spetalens egentlige agenda, om Dagbladet ble utsatt for en konspirasjon hvor hele historien ble plantet av Christian

Eidem og Morten Pedersen. I samtalen med avisen den 2. januar avsto Spetalen å la seg intervjuet fordi Dagbladet ikke ville medgi at avisen hadde vært utsatt for et slikt komplott. Saksøkeren har imidlertid ikke noe bevis for at Dagbladet ble utsatt for noe komplott – han tror det – men han vet ikke.

Det sentrale spørsmålet er om Dagbladet kan bebreides for ikke å ha handlet i god tro og/eller unnlatt å oppfylle sin forpliktelse til å verifisere de faktiske opplysningene.

Saksøkerens utgangspunkt er at påstandene er usanne og ærekrenkende, og at Christian Eidem har plantet en uriktig injurierende omtale med hjelp av Morten Pedersen. Dagbladet er av den oppfatning at oppslagene er innenfor pressens ytringsfrihet av disse grunner:

- saken er av allmenn interesse
- Stray Spetalen ble ikke identifisert i oppslaget 2. august, og da er vi ute av straffeloven § 247.
- Det vesentlige av beskyldningene – etter at utsagnene er tolket i sin sammenheng – er sanne.
- Det er ikke påvist ond tro eller noe som kan underbygge en påstand om at avisen har opptrådt uaktsomt.

Kjernen i problemstillingen er om det fant sted et journalistisk arbeid som var uforsvarlig, og spørsmålet er komplekst fordi det ble brukt kilder som krevde anonymitet.

Ved avgjørelsen av om ytringene er rettstridige er det den samlede vurdering av dekkningen i oppslagene som skal være utslagsgivende. Dette følger av sikker rettspraksis de senere år, ikke minst med utgangspunkt i Strasbourg domstolens avgjørelse i Tønsberg Blad – saken. Dette innebærer at det må være noe slingringsmonn ved tolkingen av oppslagene – man kan ikke ta alt i verste mening.

Et annet forhold som begrenser det rettstridige element i en omtvistet påstand er når avisen anvender en viss forsiktighet i uttrykksmåten. Dette finner vi flere eksempler på i oppslaget her slik som *..den kjente finansmannen skal ha* eller *... slik Dagbladet har fått bekreftet hendelsen*. Det går også frem av reportasjen at kvinnen som blør er et uhell.

Stray Spetalen gir gale opplysninger til Dagbladet når han underslår konflikten mellom seg selv og Christian Eidem.

Oppslagene i Nettavisen hvor vitner som var til stede blir intervjuet trekker også hele inntrykket ned, og dette er også en del av det samlede bilde. Også oppslaget i Dagbladet 3. august, hvor avisen tar kontakt med Stordalen som bringer inn korrigerende opplysninger, har betydning for det samlede inntrykk.

Ordet ”amok” som kom på Dagbladets forside 2. august har ikke noe klart definert innhold. Dette er derfor en verdivurdering – ikke et faktisk forhold som kan bevises.

Når det gjelder vitnene og forklaringene henledes oppmerksomheten på at vi her opererer med tre tidspunkter. Det første tidspunkt er dag én (1. august) når Dagbladet er i ferd med å innhente opplysninger fra vitner som var tilstede på Odeon. Hendelsen kvelden i forveien er da helt fersk. Tidspunkt nummer to er dagen etter. Da dysser man historien kollektivt ned fordi man blir forskrekket over oppslaget. Tidspunkt nummer tre er under hovedforhandlingen, og hendelsen får gjennomgående et mer moderat preg. Man ønsker å tone ned dramatikken – det er mange som reagerer på oppslaget, og det kan prege vitnenes forklaring.

Arbeidet i redaksjonen startet ved tipsene som kom inn ved 22 – tiden om kvelden til kveldsredaktør Frode Hansen. Det var tre primærkilder og en sekundærkilde – alle fire ønsket å være anonyme. Dagbladet har skrevet det kildene har sagt – det er selvsagt intet oppdiktet fra journalistenes side. Det var dekning for innholdet på publiseringstidspunktet. Når saksøker gir inntrykk av at angrepet kun besto i noe ”knuffing” er ikke dette riktig.

Som en oppsummering av bevisførselen kan man peke på en rekke momenter som underbygger at angrepet på Christian Eidem var en alvorlig hendelse:

- Bakgrunnen var en dyptliggende konflikt med Eidem
- Angrepet var dagens ”snakkis” – Morten Pedersen fikk 8-10 sms'er
- Espen Knutsens samtale med Pedersen 2. august etter lunsj. I følge Pedersen hadde Knutsen uttalt at Spetalen var ”mørk i øya”, han ”hadde mista det” og de omtalte Spetalen som ”pasienten” som hadde vært meget sint.
- Christian Eidem ble redd, i følge Giæver bad han denne om å bli på stedet.
- Når Spetalen rygger tilbake etter angrepet griper Giæver (den tidligere dørvakten) inn og stopper det hele. Han mente situasjonen var ute av kontroll.
- Vi har gjennomgående hørt at opptrinnet tok 15 –30 sekunder, og mye kan skje på denne tiden.

Dagbladets oppslag ligger innenfor pressens ytringsfrihet.

Prinsipalt anfører de saksøkte at oppslaget 2. august ikke rammes av straffeloven § 247 fordi Stray Spetalen ikke ble identifisert. Det vil selvsagt være spekulasjoner rundt hvem denne milliardæren er, og sannsynligheten for at dette blir lagt ut på nettet er der. Men det er forskjell i det å få sin identitet knyttet til oppslaget i en riksdekkende avis og på nettet.

Subsidiært anføres at selv om oppslaget rammes av straffeloven § 247 må det likevel ligge innenfor pressens ytringsfrihet. Dette er et spørsmål om rettstrid knyttet til forståelsen av

EMK artikkel 10. Ytringsfriheten er vid i saker av allmenn interesse, jf. EMDs avgjørelse i saken om Tønsberg Blad. Pressen har en samfunnsoppgave i å skrive om forhold som har allmenn interesse som korresponderer med pressens plikt til å informere. Da må også pressen ha et slingringsmonn i presentasjonen av fakta. Pressen har likevel en plikt til å være i god tro rundt sin behandling av fakta. Man skal verifisere opplysningene.

Stray Spetalen er en offentlig person, og saken har allmenn interesse når en person i hans stilling overtrer straffeloven § 228 (legemsfornærmelse). De som skal velge Stray Spetalen inn i styret vil gjerne vite litt om ham, og vi er i skuffen for utvidet ytringsfrihet.

Dagbladet gjorde et godt journalistisk arbeid i redaksjonen om kvelden 1. august. Det ble ikke utvist uaktsomhet. Det vises til forklaringene fra vaksjef og journalister om deres arbeid med kildene. De hadde tre primærkilder og en sekundær som i store trekk fortalte den samme historien. Det er ikke påvist noen forhold som skulle indikere uaktsomhet.

Når det gjelder saksøkerens krav om straff er dette ganske oppsiktsvekkende. En slik reaksjon er nærmest ikke-eksisterende i moderne norsk injuriepraksis. Det er ingen andre saksøkere som har funnet grunn til å nedlegge straffepåstand. Dette er ute av takt i vår tid både her hjemme og i Europa forøvrig. Det er sjeldent proporsjonalt å anvende straff mot ytringer, jf. EMK artikkel 10. Det nedlegges derfor krav om frifinnelse for påstanden om straff for de saksøkte.

Når det gjelder erstatningsutmålingen er utgangspunktet i denne saken at det intet er å bebreide redaksjonen. Det er skrevet en historie som i sin kjerne er sann. Spetalen har selv bidratt til skaden ved sitt angrep på Eidem på et offentlig sted. Det var høyst påregnelig at dette kunne resultere i en negativ mediedekning. Spetalen kunne selv ha brakt konflikten ut av offentlig interesse ved å forklare journalistene bakgrunnen denne da de tok kontakt med ham om kvelden 1. august. Ved å unnlate dette berøvet han Dagbladet muligheten for å ta dette med i betraktning. Også ved å trekke intervjuet med korrigerende opplysninger har han unnlatt å bidra til å redusere skadevirkningen.

Når det gjelder erstatningsnivået er eldre dommer av mindre interesse. Utviklingen i saker om ærekrenkelse har vært å gi mindre erstatningsbeløp. Når det gjelder erstatningsnivået i Big Brother – dommen (Rt 2007 s. 687) er vi i et område med betalingsjournalistikk, og dette påvirker nivået oppover. Nivået i denne saken må ligge vesentlig lavere enn i Baneheiasaken hvor TV2 ble dømt. Det samme gjelder i forhold til saken mot Dagens Næringsliv m.fl. som ble pådømt i Oslo tingrett 31. oktober 2007, men som ikke er rettskraftig.

Dersom saksøker får medhold kommer bestemmelsen i tvistemålsloven § 174 annet led om saksomkostninger til anvendelse.

De saksøkte har nedlagt slik **påstand**:

AS Dagbladet, Anne Aasheim, Roy Wahlstrøm og Tore Bergsaker frifinnes.

AS Dagbladet Anne Aasheim, Roy Wahlstrøm og Tore Bergsaker tilkjennes sakens omkostninger med tillegg av lovens forsinkelsesrente fra forfall til betaling skjer.

Rettenns bemerkninger:

Vurdering av bevisene

Ved en vurdering av bevisende rundt sannhetsgehalten i Dagbladets oppslag finner retten det naturlig å ta utgangspunkt i Stray Spetalens egen forklaring. Han har erkjent at han ved ankomst inn i restauranten fikk øye på Christian Eidem, gikk bort til den tidligere vennen og grep etter hånden/armen hans slik at et ølglass seilte ut av hånden til Eidem og knustes. Han har også erkjent at han ble holdt tilbake av Giæver da han nærmet seg bordet for annen gang. Han har forklart at bakgrunnen for opptrinnet var en konflikt mellom de tidligere vennene.

Ut fra Stray Spetalens egen forklaring og vitneforklaringene finner retten det lite tvilsomt at Spetalen, da han fikk øye på Eidem, gikk bort til ham og angrep den tidligere vennen. På bakgrunn av vitneforklaringene legger retten også til grunn at dette skjedde med et relativt heftig sinne. Om Spetalen slo ølglasset ut av hånden på Eidem, slik Espen Knutsen har forklart, eller om ølglasset ble ristet ut av hånden til Eidem, slik Spetalen synes å mene, har ingen betydning for retten. Retten konstaterer at Spetalens angrep representerer en krenkelse av straffeloven § 228 – en legemsfornærmelse.

Retten finner det videre bevist at Spetalen, etter å ha trukket seg noe tilbake, syntes å ville angripe igjen – i alle fall trodde John Giæver det – og Spetalen ble stanset av Giæver. På basis av vitneforklaringene legger retten også til grunn at Spetalen, da han ble stanset, viftet en del med armene for å komme løs. Deretter roet alt seg ned, og resten av kvelden forløp normalt.

Det er opptrinnet, slik det er beskrevet ovenfor, retten har funnet bevist. Når dette sammenholdes med Dagbladets oppslag, må man enkelt kunne konstatere at avisens presentasjon av opptrinnet går en del av hengslene. Dagbladet har selv erkjent at det ikke var dekning for å skrive ”skadet kvinnelig gjest”, og at det kun var én ”fotballtopp” det ble slått etter – nemlig Eidem. Det var heller ikke belegg for at Spetalen slo etter en ishockey spiller slik det står inne i avisen. Retten legger til grunn at det heller ikke er bevist at Spetalen skal ”ha kastet seg over gjester og slått vilt rundt seg” (gjester her brukt i flertall). Derfor må retten gi saksøkerens prosessfullmektig rett når det, etter en nærmere analyse, hevdes at det nærmest ikke står et sant ord på avisens første side. Retten er også enig med saksøkerens prosessfullmektig i at anvendelsen av ordet ”amok”, brukt på det

faktagrunnlag som beskrives på avisens første side, må kunne anses som beskrivelse av et faktum det må kunne kreves sannhetsbevis for.

Retten er langt fra enig med de saksøktes prosessfullmektig når han hevder at det vesentlige av beskyldningene – sett i sin sammenheng – er sanne. Det er ikke ført sannhetsbevis for det hovedinntrykk oppslaget gir, nemlig at Stray Spetalen nærmest gikk berserk på utestedet Odeon. Det oppslaget som er gitt i avisen er etter de bevisene som foreligger betydelig overdrevet, det er sterkt krenkende for Stray Spetalen og det er injurierende.

Allmenn interesse

Det er på rene at rommet for å gi uriktige og krenkende faktaopplysninger er betydelig større der en sak har allmenn interesse enn der saken ikke har det. Det skal mer til før injuriene blir rettstridige når saken har allmenn interesse. Dette har sammenheng med pressens oppgave i samfunnet med dens plikt til å informere ("watch dog").

Stray Spetalen er en åpenbart svært vellykket finansmann med betydelig innflytelse innen finansverdenen, hvor han, etter det retten har forstått, har betydelige posisjoner. Stray Spetalen er slik sett en offentlig person. Når en slik mann, i et øyeblikks sinne, mister fatningen slik at han begår en legemsfornærmelse på en restaurant, har dette etter rettens syn offentlig interesse. Handlingen kan for eksempel fortelle noe om selvbeherskelse og vurderingsevne, og dette har allmenn interesse for en mann med betydelige posisjoner i finansverdenen.

Aktsomhet

Retten er enig med de saksøkte i at et helt sentralt spørsmål er om redaksjonen i Dagbladet har opptrådt med tilstrekkelig aktsomhet i denne saken. Det er da særlig oppslaget 2. august som står i sentrum for vurderingen. Dagbladet valgte her å satse på kilder som ikke ønsket å stå frem. De ville være anonyme. Det var tre primærkilder og en såkalt sekundærkilde. Når avisen velger å bygge på anonyme vitner er det selvsagt Dagbladet som bærer den fulle risikoen for opplysningenes etterrettelighet. Dagbladet valgte bevisst å gå ut med et kjempeoppslag med sterke beskyldninger mot Stray Spetalen. Da skal avisen være veldig sikker på at opplysningene er riktige. Retten har hørt at redaksjonen vurderte kildene som troverdige og at de stort sett fortalte en sammenfallende historie. Det gikk imidlertid veldig fort i redaksjonen. I følge de saksøkte kom historien redaksjonen for øre ved ti – tiden om kvelden. I følge journalist Tore Bergsaker hadde kveldsredaktør Frode Hansen kommet og fortalt at det hadde vært et basketak på Odeon, og han hadde gitt uttrykk for at dette måtte "tas med en gang". Retten sitter igjen med det bestemte inntrykk at dette var en historie som *skulle* ut fordi den, med passende ornamentikk, ville selge avisen godt. Etter rettens syn er det ikke slik man skal arbeide når det fremsettes så alvorlige beskyldninger mot en kjent, offentlig person. Retten viser også til at det var vitner til episoden som har vist seg å være fullt villig til å stå frem å fortelle hva de så. Man må

spørre seg hvorfor Dagbladet ikke fant frem til disse. Etter dette må retten konkludere med at avisen ikke har vært så aktsom som man må forvente når man valgte å gå ut på den måten man gjorde.

De saksøkte har anført at oppslaget går klar av straffeloven § 247 fordi det er skrevet i anonymisert form – Stray Spetalens navn er ikke nevnt i avisens oppslag 2. august. Retten kan ikke se at unnlatsen av å anvende navn her kan virke frifinnende i forhold til injurielovgivningen. Det er åpenbart at ”kjendismilliardærens” identitet vil bli brakt på det rene i løpet av svært kort tid, og dette er det Dagbladet som har sørget for med sitt oppslag. Retten er også enig med saksøkerens prosessfullmektig i at Spetalen hadde et legitimt behov for å gå ut å forsvare seg etter et slikt oppslag. Det er høyst forståelig at han ikke kunne sitte med hendene i fanget.

Retten er enig med saksøkeren i at oppslaget i Dagbladet 3. august ikke satte saken i noe bedre lys for ham. Selv om oppslaget på første side lyder ER INGEN VOLDSMANN er det allikevel, etter rettens oppfatning, ordet voldsmann som blir stående i leserens bevissthet – og dette er slett ikke noe hyggelig for Spetalen.

Konklusjon

Hver av de saksøkte skal bedømmes individuelt.

Retten må konstatere at avisen Dagbladet blir å domfelle for å ha fremsatt rettstridige injurierende påstander mot Øystein Stray Spetalen. Det samme må ansvarlig redaktør Anne Aasheim som deltok i en diskusjon rundt det famøse oppslaget på avisens førsteside 2. august. Når det gjelder journalistene Tore Bergsaker og Roy Wahlstrøm hadde disse ikke hånd om avisens førsteside, og det er denne som i særlig grad slår. Forsiden ble etter det retten forstår redigert av ”desken”. Retten er på den bakgrunn kommet til at de to journalistene blir å frifinne.

Reaksjoner

Saksøkeren har nedlagt påstand om bøtStraff for Anne Aasheim. Retten er enig med de saksøktes prosessfullmektig i at anvendelsen av straff for å ha trådt feil i forhold til grensene for ytringsfriheten, ikke hører hjemme i dagens samfunn. Anvendelsen av straff her er en gammelmødig reaksjon som det ikke er noen grunn til å blåse støvet av. Anne Aasheim blir derfor å frifinne for saksøkerens straffepåstand.

Når det gjelder erstatningsutmålingen for AS Dagbladet skal retten legge til grunn at avisen fremsatte grove beskyldninger mot Stray Spetalen med svært spinkel rot i virkeligheten. Det var betydelige overdrivelser i oppslaget som beskrev Spetalens adferd på en måte som gir ham grunn til å føle seg hengt ut og krenket. Retten finner det likevel riktig å trekke inn i vurderingen at det var Spetalen selv som ved en noe oppsiktsvekkende adferd på offentlig

sted utløste det hele. Saksøkerens prosessfullmektig har i sin prosedyre blant annet vist til at Dagbladet er ”PFU-versting” og at dette i preventivt øyemed må virke inn på erstatningsutmålingen. Retten bemerker til dette at denne type residivist – tankegang neppe passer for de sivile rettsfølger.

Begge prosessfullmektiger har vist til rettsavgjørelser i saker om ærekrenkelse avsagt de senere år. Dette er avgjørelser hvor erstatningsbeløpet ligger rundt 200 000 til 250 000 kroner, og det kan se ut som om det er i dette område vi skal ligge etter gjeldende rett også i denne saken. De fleste vil vel føle krenkelsen av seg selv som ekstra ille og at man skal ha rikelig med kompensasjon for dette i form av oppreisning. Retten finner imidlertid ikke at denne saken er så spesiell at den påkaller oppreisningsbeløp utover det antatt gjengse nivå. Etter dette er retten kommet til at erstatningsbeløpet settes til kr 250 000 for AS Dagbladet.

Når det gjelder erstatningspåstanden rettet mot *Anne Aasheim* har saksøkeren gjort et nummer av at hun overfor Pressens faglige utvalg har gjentatt påstanden om at de hadde belegg for faktabeskrivelsen. Retten kan ikke se at denne noe hardnakkede påståelighet har hatt nevneverdig betydning for den belastning Stray Spetalen ble påført i forbindelse med avisens oppslag. Retten har skjønnsmessig kommet til at erstatningsbeløpet for Anne Aasheim bør settes til kr 20 000.

Saksomkostninger

Dagbladet hadde før hovedforhandlingen fremsatt et forlikstilbud på kr 150 000. Med det resultat retten er kommet til anser retten saken dels vunnet og dels tapt, jf. tvistemålsloven § 174 første ledd, og da bærer hver av partene sine saksomkostninger.

Dommen er enstemmig.

SLUTNING

1. Tore Bergsaker og Roy Wahlstrøm frifinnes.
 2. Anne Aasland*, frifinnes for saksøkerens straffepåstand.
 3. AS Dagbladet v/styrets formann dømmes til å betale i oppreisning til Øystein Stray Spetalen 250 000 – tohundreogfemtitusen – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelse av dommen med tillegg av forsinkelsesrente etter forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd første punktum fra forfall til betaling skjer.
 4. Anne Aasland* dømmes til å betale i oppreisning til Øystein Stray Spetalen 20 000 – tjuetusen – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelse av dommen med tillegg av forsinkelsesrente etter forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd første punktum fra forfall til betaling skjer.
 5. Hver av partene bærer sine saksomkostninger.
- [*I henhold til tvistemålsloven § 156 rettes ”Aasland” til ”Aasheim”.](#)
[Oslo tingrett 29.09.08](#)
[Erling Agder](#)
[tingrettsdommer \(sign\)](#)

Retten hevet

Erling Agder

Aslak FUSDahl

Silje Hem

Dommen kan påankes til lagmannsretten.

Gjelder anken spørsmål om straff og/eller mortifikasjon, er ankefristen to uker. Ankeerklæringen må inngis til tingretten. Den ankende part kan også henvende seg til rettens kontor og få ankeerklæringen nedtegnet og undertegnet der. Dersom saksøker anker, må han anta en advokat til å føre saken for ankedomstolen. Det samme gjelder også saksøkte, dersom saken gjelder ærekrenkelse. Dersom saken ikke gjelder ærekrenkelse, og

saksøkte (domfelte) anker, overtar påtalemyndigheten forfølgningen og sørger for at ankeerklæringen blir forkynt for saksøkeren. Dersom saksøker anker, må ankeerklæringen forkynnes for saksøkte innen ankefristens utløp, jf. straffeprosessloven § 421 annet ledd, annet punktum.

Gjelder anken sivile krav, gjelder tvistelovens regler. Anken må i slike tilfeller erklæres direkte for tingretten innen en måned fra dommen er forkynt. Samtidig med ankeerklæringen må den ankende part betale ankegebyr, som er 24 ganger rettsgebyret. Dersom hovedforhandlingen har vart mer enn en dag, påløper ytterligere gebyr. Dersom anken gjelder en formuesverdi under 125 000 kroner, kan den ikke fremmes uten samtykke fra lagmannsretten. Begjæring om samtykke bør i slike tilfeller framgå av ankeerklæringen.